Keresztóra

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	E 63.1
Alkotó:	Fronmiller, Johann
Készítés ideje:	1600 KÖRÜL
Készítés helye:	Augsburg; Magyarország
Jelzés:	a szerkezet lemezén beütött mesterjegy: pajzsban: I. F. (=Johann Fronmiller, de nem bizonyítható) (Vö. G. H. Baillie: Watchmakers and Clockmakers of the World. London 1951 .116. old.).
Anyag:	réz
Technika:	aranyozott; cizellált; domborított; ezüstözött; öntött
Méretek:	magasság: 32,8 cm talpátmérő: 14,2 cm

A 15–16. század fordulóján Európa-szerte közkedvelt óratípus az ún. keresztóra, amelynek ábrázolásai a hagyományos „Kálvária-csoportot” idézik, a feszület mellett kétoldalt Mária és János evangélista alakjával. A talapzat rejti magában a szerkezetet, amely – bonyolult áttétel segítségével – függőleges középtengelye mentén egyenletesen mozgatja a kereszt csúcsán elhelyezett, vízszintes skálajelzéssel ellátott gömböt. A számjegyeket feltüntető gömbgyűrű előtt kapott helyet a rögzített mutató.

Az óra 16. századinak vélt szerkezetében beütve, pajzsban IF betűk láthatók, ami nagy valószínűség szerint az azt készítő óraműves mesterjegye lehetett. A jegy alapján az eddigi kutatások Johann Fronmillernek tulajdonították e míves darabot, tekintélyes kézikönyvek megállapítására hivatkozva (Vö. G. H. Baillie: *Watchmakers and Clockmakers of the World.* London 1951. 116. old.). E vélekedés azonban ez idő szerint nem bizonyítható.

Az analóg darabokhoz vö. Reinhard Meis: *Die alte Uhr. Geschichte, Technik, Stil. Braunschweig*, 1978 II. kötet 35-36. old. 41. kép, továbbá Libuse Uresová: *European Clocks. An illustrated History of Clocks and Watches.* Prague 1986 155. old.

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András: *Műtárgyak a fraknói Esterházy-kincstárból az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - Nr. III.1.
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 73. (Csóka Veronika)
- Békési Éva: *Az idő hangja. Különleges óraszerkezetek*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2002. - p. 44.
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 84.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 248.
- Szilágyi András: *Az Esterházy-kincstár*. Helikon Kiadó, Budapest, 1994. - p. 48.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 4.9. (Szilágyi András)
- szerző: Péter Katalin: *Esterházy Miklós*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1985. - 19.kép
- Szerk.: Galavics Géza: A fraknói Esterházy-kincstár a történeti források tükrében. *Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975. - és 44. kép (Héjjné Détári Angéla)
- Szerk.: Csányi Károly: *Régi órák kiállításának leíró lajstroma*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1925. - Nr. 9. I.t.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum